

ЕКОНОМІКА АПК. ОСВІТА В АПК

УДК 636 (091)

ІННОВАЦІЇ БАЗУЮТЬСЯ НА ЗНАННЯХ ІСТОРІЇ

Лисенко А.Я., Піпенко М.А. – к. е. н., доценти ХДЗВА,
Чумаченко І.П., к. с.-г. н., доцент НУБіП, директор науково-дослідного інституту технологій та якості продукції тваринництва і рільництва, Київ
pipenko@zoovet.kh.ua

***Анотація.** В статті розглянуто аспекти інноваційної діяльності видатних вчених О.А. Колесова, І.В. Бельговського, К.Г. Телешека, П.Д. Пшеничного.*

***Ключові слова:** інноваційні дослідження, форсайт, технологічне проектування, бебі-біф, «меч Колесова».*

Актуальність проблеми. Економічне зростання за рахунок інновацій для розвинутих країн стає домінуючим. Збільшення продукції рослинництва і тваринництва досягається в першу чергу за рахунок впровадження сучасних технологій, які зазнають періодично змін, доповнень, включень нових чинників та інструментарію. Навіть знання законів Архімеда вимагає нового переосмислення. Адже необхідно враховувати зміни, що здійснилися як в економіці, так і в соціальній сфері, а також в природі.

Результати дослідження. Інноваційні дослідження - це систематичне розмірковування про майбутнє і вплив на нього. Традиційний підхід доповнюється, як технологічне проектування, новою методологією - форсайтом (від англ. - погляд у майбутнє). Це спроба оцінити у майбутньому науки, технології з метою отримати найбільші економічні та соціальні блага саме з урахуванням технологічних змін.

Можна привести два приклади з життя Харківської зооветеринарної академії. На зорі виникнення навчального закладу була потреба освоїти пісчану територію, тобто заліствити її. Знадобилося майже сорок років щоб засадити саджанцями сосни, буквально «викохати» ці ростки в величні дерева, що дало повід назвати територію «Харківською Швейцарією». З цією технологічною знахідкою пов'язане ім'я директора навчального закладу О.А. Колесова, який впровадив знаряддя під назвою «меч Колесова».

Цей досвід поширився по країні. Зокрема на півдні Донбасу виник Великоанадольський ліс, посаджений за цією ж технологією. В сорокових роках на пісках Херсонщини провів значні дослідження К.Г.Телешек, який в своїй докторській дисертації довів потребу засадження сосною великої

пісчаної території. Більше 70-ти років на тій землі буяють соснові бори.

На початку століття на Вищих бонітерських курсах навчався М.Ф. Іванов який після стажування в Великобританії зайнявся племінною справою і вивів відомі у світі високопродуктивні породи овець та свиней. Через сорок років до списку створювачів високопродуктивних корів увійшов зооспеціаліст з Харкова С.Ю. Рубан.

Що визначає форсайт? Він заглядає в діючі технології з позицій майбутніх нововведень. і пропонує своє рішення. Нам здається можливим проілюструвати це на прикладі життя професора Павла Дмитровича Пшеничного.

Пшеничний П.Д. закінчив Харківський зоотехнічний інститут у 1926 році. Курс «Годівля сільськогосподарських тварин» читав відомий в той час вчений Іван Васильович Бельговський. Ми виділяємо славу «відмий» тому, що до того часу Іван Васильович закінчив два вузи - Харківський ветеринарний та Новоолександрівський інститут сільського господарства та лісництва, отримав диплом магістра агрономії і перший в Росії - вчену ступінь доктора агрономії за роботу в тваринництві. В 1914 році поїхав на стажування в Німеччину і так як почалася Перша світова війна, то його посадили в табір для переміщених осіб. але на вимогу відомих європейських вчених його відпустили для стажування в наукових лабораторіях. В 20-х роках він завідував фермою в Харкові і проводив різноманітні досліді з годівлі тварин. Йому допомагали студенти, включаючи і П.Д. Пшеничного. До кінця 30-х років він, крім Харкова, читав лекції в Воронежі та Полтаві. З кафедрою годівлі тварин в Харкові він був пов'язаний з 1922 до 1960 року.

Отримавши в інституті велику методологічну, методичну, дослідницьку підготовку, П.Д. Пшеничний очолив відділ годівлі тварин на Київській зоотехнічній дослідній станції. Він провів багато дослідів по силосуванню кормів, годівлі в пасовищний період лактуючих корів та вирощування молодняку великої рогатої худоби.

Далі він продовжив цілий ареал дослідів по вивченню методів стимулювання годування тварин та обміну речовин, засобів підвищення коефіцієнту корисної дії корму. Займався цим в Оренбурзькому інституті м'ясо-молочного скотарства, Башкірському сільськогосподарському інституті, «Асканія-Нова», а з 1949 по 1953 роки - в Харківському зоотехнічному інституті. За цей час він виконав значний обсяг досліджень і написав багато наукових праць. Так в 1931 році з'явилася невелика робота «Виховання молодняка білоголової колоністської раси» (сумісно з А.А. Соловйовим). Перше слово «виховання» по відношенню до телят тільки він вживав цей термін, адже в вирощування малого теляти він включав не тільки годівлю, а й відношення до тварини як до живої істоти, включаючи всю

гамму почуттів. Вивчення годівлі телят до 4 місяців від народження проведено вперше.

Робота «Годівля і відгодівля великої рогатої худоби» вийшла в 1948 році відзначається масштабністю та скрупульозністю. Він відмічає: «Для відгодівлі на бебі-біф потрібна скороспіла худоба високих породних якостей, у тварин повинна бути добре виявлена м'яскість. Кращими є м'ясні породи: шортгонська, герефордська і абердин-ангуська, добрими - молодняк молочно-м'ясних порід: симентальської, швіцької і остфрізької. Відгодівля на бебі-біф потребує безперервного достатнього годування і знання кожної тварини. При цьому внутрішнього і підшкірного жиру відкладається мало, жир відкладається прошарками в м'ясі. Часто на виробництві нехтували цими рекомендаціями і для споживачів продавалося замість м'яса «шкіра та кістки».

Далі він пише про відгодівлю фідерів - це м'ясо-сальна відгодівля молодняку до 500-600 кг.

В 1950 році з'являється робота «Спрямоване виховання молодняка сільськогосподарських тварин», де підкреслюється, що проблема спрямованого виховання молодняка тварин вже розроблялася більше 80 років, починаючи з академіка А.Ф. Міддендора і продовжуючи професорами М.П. Червинським, Є.А. Богдановим, академіком Ю.Ф. Лискун. Пшеничний П.Д. продовжив традицію викласти теоретичні основи спрямованого виховання молодняка. Він відмічав, що довготривалих дослідів по вирощуванню тварин, особливо за ряд поколінь, в світі проведено мало. Приводить свої дані, де вияснив ряд закономірностей з росту скелетних м'язів динамічного та динамостатичного типів, які найкраще ростуть в перші шість місяців у великої рогатої худоби та в чотири місяці - у овець. При затримці росту в цей час, з послідуною значною годівлею більше ростуть хрящі та кістки, м'ясо може бути жирним, але з негарними смаковими якостями, низькою білковою цінністю.

Скоро вийшов підручник «Годівля сільськогосподарських тварин», написаний з Дмитроченко О.П. Він витримав декілька видань загальним тиражем біля ста тисяч примірників, і на десятиріччя став для студентів настільною книгою.

Під час перебування завідувачим кафедрою у Харкові Павло Дмитрович створив своєрідну ауру і колективі. Світло в вікнах горіло до пізньої ночі. В лабораторіях проводились зоотехнічні дослідження, на фермах учоспу теж. Цією працею зайняті були не тільки лаборанти та доценти, активною силою були аспіранти та студенти, їх було багато. Сам професор гарячкуватий, гарний організатор щотижня проводив дискусії, їх ще називали «п'ятниці Пшеничного», де обговорювалися наукові, методичні, проблемні питання, на яких виникали нові ідеї. Під його началом виникла величезна

наукова школа.

У 1953 році П.Д. Пшеничний очолив кафедру в Києві, де була створена Українська сільськогосподарська академія. Він став її першим ректором. Одночасно він 20 років очолював кафедру годівлі сільськогосподарських тварин. У 2001 році їй було присвоєно ім'я процесора П.Д. Пшеничного.

Творчі досягнення його можна оцінити декількома числами. Він написав 280 наукових праць, підготував 22 доктори та 132 кандидати наук, тисячі спеціалістів для сільського господарства.

Плине час. Теоретичні постулати, вироблені професором в основі мало змінилися. Але ряд елементів, зокрема значного розвитку зазнала комбікормова промисловість. В комбікормах зменшилася доля зерна, оптимізація рецептів зменшила вартість одиниці корму на приріст тварин. В той же час виникла загроза погіршення якості м'яса (що виникає в гонитві за прибутковістю). Відбулася комп'ютеризація складання рецептів комбікормів, раціонів.

Висновки

Вироблення нових ідей веде до інноваційної економіки влюбій галузі. Впровадження інновації ставить за мету зміну технології виробництва. Форсайт передбачає використання всіх накоплених знань, їх пристосування до життя.

Література

1. Пшеничний П.Д., Соловійов А.А. Виховання молодняка білоголової колоністської раси. Х, 1931.
2. Пшеничний П.Д. Годівля і відгодівля великої рогатої худоби. К-Х, 1948.
3. Пшеничний П.Д. Спрямоване виховання молодняка сільськогосподарських тварин. - К-Х., 1950.
4. Юрчишин В.В. та ін. До 70-річчя Павла Дмитровича Пшеничного // Вісник сільськогосподарської науки, 1973.- № 11. – С.115 - 116.

ИННОВАЦИИ БАЗИРУЮТСЯ НА ЗНАНИИ ИСТОРИИ

Лысенко А.Я., Пипенко Н.А. – к. э., доценты ХГЗВА,
Чумаченко И.П., к. с.-х. н., доцент НУБиП, директор научно-исследовательского института технологий и качества продукции
животноводства и полеводства, Киев
pipenko@zoovet.kh.ua

Аннотация. В статье рассмотрены аспекты инновационной деятельности выдающихся ученых А.А. Колесова, И.В. Бельговская, К.Г. Телешенка, П.Д. Пшеничного.

Ключевые слова: инновационные исследования, форсайт, технологи-

ческое проектирование, бэби-биф, «меч Колесова».

INNOVATIONS ARE BASED ON KNOWLEDGE OF HISTORY

Lysenko A.J., Pipenko M.A., Chumatchenko I.P.

Abstract. The article describes aspects of the innovation activities of prominent scientists AA Kolesov , IV Bel'govskaya , KG Telesheka , PD Wheat.

Key words: innovative research , foresight , technological design , baby-beef «Kolesov sword».
